

Geachte voorzitter en leden van de Commissie Koninkrijksrelaties,

Graag bied ik u hierbij mijn appreciatie van de uitslag van de verkiezingen op Sint Eustatius aan. De dag na de verkiezingen lees ik op de website van de lokale overheid: PLP 815, DP 647 en UPC 124. Vooruitlopend op de officiële uitslag reken ik zelf uit: 3 zetels voor PLP en 2 voor DP.

Deze uitslag is in grote lijnen vergelijkbaar met de verhoudingen zoals die lagen voorafgaand aan de ingreep van de Nederlandse regering in februari 2018. Kort door de bocht gesteld zou ik willen opmerken dat we een periode van tweeëneuhalf jaar volledige stilstand afronden, waarna ook ik benieuwd ben hoe de herstart zal verlopen.

Het past mij niet om mijzelf badinerend uit te laten en bovendien weet ik de details ook niet (hoe zou ik die ook moeten kennen met zo'n geringe overheidstransparantie) maar dat het meer dan tweeëneuhalf jaar kost om de verschillende administraties ter zake van bevolking en financiën op orde te brengen, nota bene met alle hulp die vanuit Europees Nederland is en kan worden ingeroepen, komt mij enigszins ongeloofwaardig voor. Het gaat om een bevolkingsomvang van ca. drieduizend inwoners en een jaarlijks budget van vijftien á twintig miljoen dollar. Nogmaals, het past mij niet om uit te spreken: "hoe moeilijk kan het zijn?", maar dat deze gedachte in mij (en ook bij u?) opkomt, lijkt me toch wel verklaarbaar.

Op het eiland wordt - als ik mijn oor goed te luisteren leg - heus wel breed begrepen dat het terzijde plaatsen van Nederlandse wetgeving (i.c. WolBES en FinBES) als zou deze niet van toepassing zijn op Sint Eustatius, alsook het doen van krasse uitspraken over wat te doen met eventueel overkomende Nederlandse militairen op Sint Eustatius, een beetje "over de top" zijn geweest en aanleiding zijn voor "boze woorden" vanuit Nederland. Echt strafbaar is - kennelijk - niemand geweest want strafrechtelijke gevolgen hebben niet plaatsgevonden. Om een lang verhaal kort te houden: een Commissie van Wijzen heeft onderzoek gedaan en het lokale bestuur is ontbonden, waarna een regeringscommissaris orde op zaken is gaan stellen.

In het begin, ik heb dat immer zo gezien en uitgedragen, zag ik de Nederlandse interventie met een optimistisch gevoel tegemoet. Immers, ondersteund door Europees Nederland zou het pad van democratie bewandeld gaan worden. Uitwisseling van standpunten, discussie en overleg, naar elkaar willen luisteren, komen tot een consensus en dat in consensus verkregen plan ook daadwerkelijk realiseren: dat is toch het ultieme "spel" dat leidt tot een welvarender toekomst. Dat Europees Nederland in dit leerproces een voorsprong heeft van jaren, zo niet eeuwen, is overduidelijk.

Maar dat "samen" is niet of in elk geval te weinig gebeurd. In de context van deze of gene administratie is wellicht wat geleerd: ik ben daar niet bij geweest. Maar in termen van "hoe werkt democratie", "hoe werkt consensusvorming", "hoe na te denken over de toekomst en van daaruit een

plan maken en realiseren": over deze onderwerpen is absoluut niet van gedachten gewisseld met de bevolking van het eiland. Geen enkele townhallmeeting heeft plaatsgevonden met deze zeer open agenda, gericht op het tot elkaar komen van denk- en wereldbeelden.

Wanneer ik enigszins chargeer dan heerst aan Statiaanse zijde toch vooral het denkbeeld dat de paraplu van het Koninkrijk der Nederlanden weliswaar veel "(sociale en financiële) veiligheid" biedt maar dat verder (Europees) Nederland toch vooral niet echt geïnteresseerd is en bovenal dominant aanwezig zonder echt de helpende hand toe te reiken. De parabel van het ontvangen van vissen versus het aanleren van de vaardigheden van de visser is een veelgehoorde. De Nederlander "zegt hoe het moet" en laat het daarbij. Er is niet echt een streven om mensen te begeleiden. Dat kost maar tijd en is lastig.

Vanuit de optiek van Europees Nederland is Sint Eustatius weinig meer dan een klein dorp, ongeveer zo groot als de helft van Vlieland, met een aantal inwoners, ongeveer gelijk aan dat van Ameland. Als er dan iets misgaat in bestuurlijke zin (en er wordt politiek gewin vermoed!), dan blijkt een ingreep die veel publiciteit trekt (met besluitvorming in Eerste en Tweede Kamer tegelijkertijd!) met een precedent dat niet recenter is dan de ingreep in het bestuur van Finsterwolde in 1951, kennelijk de moeite waard. Tja, en daarna dus niet zoveel meer. In termen van "ontwikkelingen in de democratie" heeft de lokale wereld hier ongeveer tweeëneenhalf jaar stilgestaan en is er niet echt gewerkt aan een verbeterde band tussen beide partijen (i.c. Europees Nederland en Sint Eustatius). Kansen daartoe zijn blijven liggen. Of, anders gezegd, daarna begon de verwaarlozing van Sint Eustatius door Den Haag...

Het idee dat in Nederland politiek wordt bedreven op een landelijk én op een gemeentelijk niveau door partijen met agenda's die een volstrekt verschillende reikwijdte kennen, is voor de Statiaan een totaal onbekende wereld. Ik heb in lokale gesprekken wel eens betoogd dat - met het oog op de landelijke verkiezingen in maart 2021 - ook door Statianen kennisgenomen zou moeten worden van de programma's van de landelijke politieke partijen in Europees Nederland. Per slot van rekening wordt ook Sint Eustatius op landelijk niveau vertegenwoordigd door partijen die deelnemen aan de verkiezingen van maart 2021. Een dergelijke gedachte leeft hier echter absoluut niet en in dat domein zou mijns inziens de afgelopen twee jaar veel werk kunnen zijn verzet. Als er maar door partijen serieus met elkaar zou zijn gesproken, en met interesse naar elkaar zou zijn geluisterd.

Nu de PLP heeft gewonnen en de oude verhoudingen weer stelling nemen mag ik hopen dat de regeringscommissaris effectief is in zijn samenwerking met de nieuwe eilandsraad. Als ik deze effectiviteit afmeet aan hetgeen de afgelopen maanden of jaren is bereikt, dan ben ik niet al te optimistisch.

Ik twijfel er niet aan dat de staatssecretaris u op een positievere wijze zal informeren maar dan heeft u in elk geval mijn woord als "contragewicht". Wat u ermee doet, zal, kan en mag ik u niet voorschrijven. Ik mag slechts hopen op wijsheid uwerzijds.

Met vriendelijke groet,

Ir. J.H.T (Jan) Meijer MBA,
Bellevue Road 4, Upper Round Hill,
Sint Eustatius, Caribisch Nederland.

In een 'nawoord' nog een drietal notities die mijns inziens niet allesbepalend zijn of van doorslaggevende betekenis, maar wel degelijk medebepalend zijn voor de sfeer waarin de communicatie op het eiland plaatsvindt.

- Op maandag- en donderdagavond vinden in beginsel de radio-uitzendingen plaats (beginnend om 19.00 uur) met corona-, verkiezings- en ander nieuws van de zijde van de regeringscommissaris. Voor de goede orde: dit is dus allemaal eenrichtingsverkeer, dus niet de ideale (tweezijdige) communicatie waarover ik eerder repte. De keren dat deze uitzendingen doorgingen dan wel op tijd startten zijn in de minderheid. Zonder aankondiging worden uitzendingen geannuleerd of verlaat. Betrouwbaarheid en geloofwaardigheid als pijlers van de overheidscommunicatie eroderen op deze manier meer dan dat de rots waarop Fort Oranje staat afbrokkelt als gevolg van het gedrag van de geiten.
- Op Caribisch Netwerk lees ik dat regeringscommissaris Van Rij het mogelijk acht dat Sint Eustatius sneller de stappen kan doorlopen teneinde geheel terug te keren naar democratie. Hij zei dit op de dag van de verkiezingen (21 oktober 2020). Daags erna kopt Koninkrijk.nu met "Tegenvaller voor politiek Den Haag: PLP opnieuw de grootste op Sint Eustatius". Ik ben benieuwd of de optimistische blik van Van Rij gehandhaafd zal worden na deze PLP-overwinning. Je mag hopen dat de regeringscommissaris werkelijk 'boven' de partijen staat en zijn optimisme probeert te gelde te maken.
- In de nationale kranten lees ik van enige ophef over de gevulde kerk in Staphorst omdat in (Europees) Nederland artikel 6 van de Grondwet wordt gerespecteerd. Onze regeringscommissaris (nota bene van CDA-huize) heeft ervoor gekozen om de kerken niet uit te zonderen in de lokale verordeningen. Kortom, er vinden geen kerkdiensten plaats want bijeenkomsten met meer dan een zeker aantal mensen zijn verboden. Naar mijn mening had hetzelfde effect kunnen worden bereikt wanneer de regeringscommissaris de kerkleiders had verzocht om de kerkdiensten op te schorten tot nader order en aldus respectvol gebruik te maken van het 'natuurlijk' gezag van de kerkleiders op het religieuze Sint Eustatius. Ik had hem (de regeringscommissaris) al eerder op dit punt gewezen maar inhoudelijk is hij hier nimmer op ingegaan.